

ПРИНЦИПИ ПІДГОТОВКИ ЗВІТНОСТІ У СФЕРІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Останнім часом можна спостерігати багато наукових досліджень щодо звітності в сфері сталого розвитку, зокрема таких науковців як: Аграмакова Н.В., Байрактар Ю.П., Боцян Т.В., Васильчук І.П., Воробей В., Гончарова С.Ю., Горохова Т.В., Довга Т., Ільченко Н.В., Касич А.О., Король С., Курінько Р., Петренко С.М., Проданчук М.А., Саприкіна М., Шигун М.М. тощо.

Слід зауважити, що інтерес наукової спільноти цілком оправданий, оскільки сьогодні перед керівництвом державою, підприємствами, громадянами України та країною загалом стоїть дуже гостра проблема, пов'язана із необхідністю забезпечення сталого розвитку, підтримки соціальної відповідальності діяльності, запобіганням погіршення якості навколишнього середовища, вичерпанням природних ресурсів, несприятливою демографічною ситуацією тощо.

Соціальна відповідальність суб'єктів господарювання та підвищення інформаційної відкритості бізнесу передбачає необхідність звітування щодо економічній, екологічного, соціального та іншого впливу, який здійснюється на суспільство внаслідок їх ділової активності. У зв'язку з цим перед українськими підприємствами, особливо в умовах євроінтеграційних перетворень, стоїть нелегка задача подальшого розвитку впровадження звітності у сфері сталого розвитку.

Звітність у сфері сталого розвитку повинна впроваджуватись підприємствами добровільно, з дотриманням принципів державної свідомості та соціальної орієнтованості бізнесу.

На нашу думку, при досягненні поставленої мети підприємствам слід впроваджувати використання найбільш авторитетного Керівництва Глобальної ініціативи зі звітності (GRI) в процесі підготовки нефінансової звітності. Даний посібник містить принципи і рекомендації щодо організації процесу звітування, а також стандартні елементи звітності, що передбачають розкриття інформації про стратегії і характеристики організації, її підходи в області управління та показники в сфері сталого розвитку.

У світі з року в рік зростає кількість компаній, які готують нефінансові звіти відповідно до GRI. За даними дослідження KPMG у 2014 році 78% компаній, які звітують, посилаються на GRI.

Після 31 грудня 2015 року всі звіти, підготовлені за стандартами GRI, повинні відповідати версії G4.

Керівництво G4 пропонує єдиний підхід до підготовки звітності, розповсюджений в усьому світі. Методика дозволяє забезпечити таку ступінь прозорості і послідовності, що необхідна для того, щоб звітна інформація стала корисною і заслуговувала довіру ринків і суспільства. Керівництво G4 містить вказівки про порядок подання інформації, що розкривається по сталому розвитку в звітах різного формату: в самостійних звітах по сталому розвитку, інтегрованих звітах, річних звітах, звітах про дотримання певних міжнародних норм або онлайн звітності [1, с. 3-4].

До числа ключових особливостей G4 можна віднести: більшу зручність для компанії, що звітує, доступність для тих, хто вперше приступає до підготовки публічної звітності у сфері сталого розвитку, а також гармонізацію Керівництва з вимогами інших важливих міжнародних керівництв, зокрема Міжнародного стандарту інтегрованої звітності.

В Керівництві по застосуванню GRI G4 представлена процедура, рекомендована для використання підприємствами для того, щоб прийняті рішення відповідали принципам підготовки звітності. Так, усі принципи поділяються на дві групи:

- принципи визначення змісту звіту описують процедуру, яка застосовується для визначення того, яким має бути зміст звіту даної організації, враховуючи її діяльність, вплив, а також основні очікування і інтереси її зацікавлених сторін. Вони повинні використовуватися в поєднанні один з іншим.

- принципи забезпечення якості звіту використовуються для забезпечення якості інформації, що розкривається у звіті в галузі сталого розвитку, і її належного представлення. Якісна інформація – необхідна умова того, щоб зацікавлені сторони могли коректно й обґрунтовано оцінювати діяльність організації і вживати відповідні заходи [1, с. 17].

До принципів першої групи відносять:

1. Взаємодія із зацікавленими сторонами. Підприємство, що готує звіт, повинно виявити сторони, зацікавлені в його діяльності, та пояснити у звіті, яким чином їх розумні очікування та інтереси були враховані при підготовці звіту.

2. Контекст сталого розвитку. Звіт повинен представляти результати діяльності підприємства в широкому контексті сталого розвитку.

3. Істотність. Звіт повинен охоплювати аспекти, які відображають суттєві впливи підприємства на економіку, навколишнє середовище та суспільство, або роблять істотний вплив на оцінки і рішення зацікавлених сторін.

4. Повнота. Охоплення суттєвих тем і показників, а також межі звітності повинні бути достатні для того, щоб відобразити істотний вплив на економіку, навколишнє середовище та суспільство, а також дати зацікавленим сторонам можливість оцінити результати діяльності підприємства за звітний період.

До принципів другої групи відносять:

1. Збалансованість. Звіт повинен відображати позитивні та негативні аспекти результативності підприємства, для того, щоб зробити можливою обґрунтовану оцінку загальної результативності.

2. Порівнянність. Питання та інформація повинні бути відібрані, систематизовані та включені у звіт одноманітно. Інформація, що розкривається у звіті повинна бути наведена таким чином, щоб дозволити зацікавленим сторонам аналізувати зміни в результативності підприємства і дати можливість проведення аналізу в порівнянні з іншими підприємствами.

3. Своєчасність. Звітність здійснюється на основі регулярного графіка, а інформація доступна вчасно, таким чином, щоб зацікавлені сторони могли приймати поінформовані рішення.

4. Точність. Інформація, подана у звіті, повинна бути досить точною і докладною для того, щоб зацікавлені сторони могли оцінити результати діяльності підприємства, що підготувало звіт.

5. Ясність. Інформація повинна публікуватися у зрозумілій і доступній формі для зацікавлених сторін, які використовують звіт.

6. Надійність. Інформація та процеси, використані при підготовці нефінансового звіту, повинні бути зібрані, документовані, складені, проаналізовані та розкриті таким чином, щоб уможливити вивчення та забезпечення якості і суттєвості інформації підприємства.

Принципи підготовки звітності в сфері сталого розвитку мають величезне значення для забезпечення прозорості нефінансової звітності та, відповідно, повинні застосовуватися всіма підприємствами при її підготовці.

При дослідженні змін, що відбулися і були втілені у новій версії стандарту GRI G4 порівняно з попередніми версіями G3 та 3.1, у [2, с. 337] ми наголошували, що у G4 забезпечується гармонізація даного Керівництва з вимогами інших важливих міжнародних настанов, включаючи десять Принципів Глобального Договору ООН, Керівні принципи Організації економічного співтовариства та розвитку (ОЕСР) для

багатонаціональних підприємств, а також Керівні принципи ООН у сфері бізнесу та прав людини.

Дотримання розглянутих принципів дозволить якісно виконати усі етапи підготовки звітності в сфері сталого розвитку, які було детально розглянуто Ю.П. Байрактар Так, до основних етапів підготовки нефінансового звіту авторка відносить такі [3, с. 58-60]:

1. Планування процесу
2. Взаємодія із зацікавленими сторонами
3. Розробка змісту звіту
4. Збір і перевірка даних
5. Написання та оформлення звіту
6. Аудит та верифікація звіту

Усі етапи вкрай важливі та вимагають від підприємств наявності підготовлених кадрів для їх реалізації.

Поділяємо думку багатьох спеціалістів в сфері формування нефінансової звітності, які рекомендують підприємствам, в тому числі українським, починати готувати нефінансові звіти з спрощеного варіанта GRI, поступово поширюючи сферу його використання. Однак головне все ж таки почати це робити! Складання нефінансової звітності за міжнародними стандартами (GRI, AA1000, ISO 26000:2010 тощо) або навіть у довільній формі виступає важливим елементом впровадження Стратегії сприяння розвитку корпоративної соціальної відповідальності бізнесу в Україні на період до 2020 року.

Таким чином, можна зробити такі загальні висновки.

1. Для підготовки якісного нефінансового звіту рекомендуємо використовувати міжнародні стандарти звітності у сфері сталого розвитку, до числа найбільш авторитетнішого з яких відноситься Керівництво GRI (версія G4). У ньому розкриті основні принципи підготовки нефінансової звітності.

2. Усі принципи поділяють на 2 групи: принципи визначення змісту та принципи забезпечення якості звіту. Кожна група принципів містить важливі положення та правила, рекомендовані для використання підприємствами.

3. Процес підготовки нефінансової звітності є дуже складним, і тому передбачає побудову такої системи, в межах якої стійко відбудуватиметься планування, взаємодія з зацікавленими сторонами, збір та аналіз інформації, формування звітності тощо. Створення такої системи повинно ґрунтуватися на принципах підготовки звітності в сфері сталого розвитку, а також здійснюватися при сприянні вищого керівництва підприємства, активній участі працівників різних підрозділів і рівнів (формування міжфункціональної команди), чіткому розподілі відповідальності між учасниками і підрозділами та наявності ресурсів.

Список використаних джерел

1. Руководство GRI по отчетности в области устойчивого развития G4 // Global Reporting Initiative. – 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/Russian-G4-Part-One.pdf>.

2. Москалюк Г. О. Нефінансова звітність у реалізації концепції сталого розвитку в Україні / Г. О. Москалюк // Облік і контроль в управлінні економічною стійкістю підприємств в умовах глобалізації: монографія / під ред. В. Ф. Максимової. – Одеса: ОНЕУ, 2014. – С. 323-373.

3. Байрактар Ю. П. Нефінансова звітність підприємств та етапи її формування / Ю. П. Байрактар // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. – 2015. – Т. 20. – Вип. 1/1. – С. 57-61.